

SOM KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATÁNAK GAZDASÁGI, FEJLESZTÉSI PROGRAMJA 2025-2029.

(Fotó: Marosi Árpád)

TARTALOM

1. BEVEZETÉS	3
2. GAZDASÁGI HELYZET	5
2.1 Vagyoni helyzet	5
2.2 Pénzügyi helyzet	5
2.3 A költségvetés főbb szerkezete és a várható tendenciák	6
2.4 A gazdasági program anyagi forrásainak megteremtése	7
2.5 Folyamatban lévő beruházások, fejlesztések	7
2.6 Pályázatok	9
3. GAZDASÁGI, FEJLESZTÉSI PROGRAM	9
3.1 Történelmi múlt	9
3.2 Földrajzi elhelyezkedés	11
3.3 Természeti környezet	12
3.4 Épített környezet	13
3.5 Infrastrukturális ellátottság	16
3.6 Gazdasági erő, foglalkoztatás	18
3.7 Oktatás, egészségügyi és szociális ellátás, közbiztonság	19
3.8 Idegenforgalom	21
3.9 Közösség, közösségi élet	22
3.10 Kommunikáció	24
4. ÖSSZEGZÉS	25

1. BEVEZETÉS

„Nem a kő súlya az, ami számít. Hanem az ok, amiért felemeled.”

(Hugo Girard)¹

A gazdasági program megalkotását a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény szabályozza.

116. § (1) A képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős.

(2) A gazdasági program, fejlesztési terv a képviselő-testület megbízatásának időtartamára vagy azt meghaladó időszakra szól.

(3) A gazdasági program, fejlesztési terv helyi szinten meghatározza mindazokat a célkitűzéseket és feladatokat, amelyek a helyi önkormányzat költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével a helyi önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják.

(4) A gazdasági program, fejlesztési terv - a vármegyei területfejlesztési elképzelésekkel összhangban - tartalmazza, különösen: az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó fejlesztési elképzeléseket.

(5) A gazdasági programot, fejlesztési tervet a képviselő-testület az alakuló ülését követő hat hónapon belül fogadja el. Ha a meglévő gazdasági program, fejlesztési terv az előző ciklusidőn túlnyúló, úgy azt az újonnan megválasztott képviselő-testület az alakuló ülését követő hat hónapon belül köteles felülvizsgálni, és legalább a ciklusidő végéig kiegészíteni vagy módosítani.²

A Mötv. 42. § alapján a gazdasági program jóváhagyása a képviselő-testület hatásköréből nem ruházható át.³

Som Község Önkormányzatának a 2025-2029. közötti önkormányzati ciklusra vonatkozó gazdasági programja a fentebb közölt törvényi előírásnak megfelel, összhangban van a kormányzat gazdaságpolitikájával és a megyei területfejlesztési elképzelésekkel. Célja, hogy a képviselő-testület előre meghatározott célrendszer szerint, a hosszú távú fejlesztési elképzelések – valamint az éves költségvetési tervek – figyelembevételével működjön és hozzon döntéseket.

¹ <https://www.citatum.hu/idezet/112723> (Letöltés ideje: 2020. január 15.)

² <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100189.tv> (Letöltés ideje: 2020. január 15.)

³ u.o.

Jelen komplex dokumentum – struktúráját tekintve – először a gazdasági helyzetet, majd az önkormányzati ciklus alatt végrehajtásra javasolt gazdasági programtervet mutatja be úgy, hogy témakörönként rövid helyzetelemzést tartalmaz és a fejlesztési stratégia irányait rögzíti.

Az Önkormányzat gazdasági helyzetét, a jelenlegi és várható pénzügyi kondícióit figyelembe vevő tervezet kidolgozásához a polgármester programja, a képviselők javaslatai, az intézmények és civil szervezetek elképzelései és elvárásai, valamint a közmeghallgatáson, a polgármesteri fogadóórákon elhangzottak, illetve a képviselőkhez beérkezett igények és az „utcafórumok” tapasztalatai kerültek felhasználásra, összegzésre.

2. GAZDASÁGI HELYZET

2.1 Vagyoni helyzet

A vagyoni helyzet stabil volt az elmúlt öt évben, melynek egyik oka az Önkormányzat sikeres vagyongazdálkodási politikája.

Önkormányzati forrásokból is igyekezett fejlesztéseket megvalósítani az Önkormányzat, de igyekeztünk a tervezett pályázathoz minél magasabb önerőt biztosítani. Jelentősebb, 500.000 Ft-ot meghaladó, nem vis major típusú pályázatok elbírálásában nem voltunk támogatottak az elmúlt ciklusban, így az erre tervezett önerők nem kerültek felélésre. Ezen túl támogattuk a helyi civil szervezetek elképzeléseit.

Az Önkormányzat vagyonszerkezetét a forgalomképtelen és forgalomképes törzsvagyony, valamint az egyéb vagyon körébe tartozó területek alkotják.

- Forgalomképtelen törzsvagyon körébe tartozó főbb ingatlanok:
közterületek, utak, árkok.
- Forgalomképes törzsvagyon körébe tartozó főbb vagyonelem:
közösségi ház, orvosi rendelő, szennyvíztelep, Panoráma közösség tér.
- Egyéb vagyon körébe tartoznak a következő ingatlanok:
mezőgazdasági területek.

2.2 Pénzügyi helyzet

Az Önkormányzat pénzügyi, likviditási helyzetét – az elmúlt öt évben – a következők jellemezték: az Önkormányzatnak a fizetőképessége fenntartásához külön állami támogatást nem kellett igénybe vennie, működési és fejlesztési hitel felvételére nem került sor, a pénzügyi egyensúly, a folyamatos likviditás biztosítva volt

Az előző önkormányzati ciklusban megnyert közlekedésfejlesztési pályázat megvalósításához a 2019-ben megválasztott képviselő-testületnek jelentős hitel felvétele mellett kellett döntenie. Tekintettel arra, hogy a pályázat pozitív elbírálásának időpontjától a kivitelezési szerződés aláírásáig eltelt időszakban az építőipari árak közel 30-40 %-os növekedést mutattak, elkerülhetetlen volt a jelentős összegű hitel felvétele, ami 54.415.088 Ft. E hitelfelvétel az Önkormányzat és a megválasztott képviselő-testület lehetőségeit jelentősen csökkentették, de a

hitel visszafizetésében 2020 decemberében a Magyar Állam jelentős szerepet vállalt, melyet saját erő megteremtése mellett visszafizetett önkormányzatunk.

2.3 A költségvetés főbb szerkezete és a várható tendenciák

A költségvetési kiadások közel változatlanok maradtak, bár önkormányzatunknak az elmúlt ciklusban olyan soha nem tapasztalt önkormányzati kihívással kellett megbirkóznia, mint a COVID világjárvány és hatásai, valamint a már megélt gazdasági válság. Szintén a gazdasági nehézségeket fokozta az évek óta tartó orosz-ukrán konfliktus. Szintén a kiadási oldalt sújtja a szolidaritási hozzájárulás fizetési kötelezettsége. A költségvetési kiadások tekintetében a következő években továbbra is várható, hogy a személyi juttatások és a munkaadókat terhelő járulékok nagyságát és arányát növelik, így a közszférában, az orvosi ellátásban is bekövetkeznek munkabéremelések, melyek mind hatással lesznek a költségvetésünkre (közös önkormányzati hivatal és társulás költségvetése, orvosi ügyelet költségei). A személyi juttatások és a munkaadókat terhelő járulékok nagyságát és arányát csökkenti az átgondoltabb személyi juttatás, gazdálkodás miatti megtakarítás, valamint csökken a munkáltatót érintő járulékfizetés. A dologi jellegű kiadások nagyságát és arányát növelheti az infláció, csökkentheti a takarékosabb, megfontoltabb gazdálkodás.

A költségvetési bevételek közül több jelentősen csökkent. Elég csak a szociális keretre gondolni, mely évek alatt „elfogyott”, a nyolc-millió forintos 2020-as keret, 2025-ra teljesen leredukálódott. Ennek fő oka a 2024 évi megállapított adóerőképeség, melyek alapján településünk dinamikusan növekvő adózási helyzetbe soroltatott, így a 2025. évi költségvetés visszaesést vizionál az előző évekhez viszonyítva. Megállapítható továbbá, hogy az elmúlt ciklus állami támogatásai az össz. költségvetési támogatási sorokat tekintve csupán 5-7 %-os teljes növekedést mutat, mely messze elmarad az érintett időszak inflációs számaitól. A költségvetési bevételek szerkezetére hatást gyakorolhat az, hogy a költségvetési támogatások reálértéke csökken, és egyre több saját bevétel megszerzésére, illetve pályázati források bevonására van szükség. Ki kell azonban hangsúlyozni, hogy ez utóbbi, a pályázati lehetőségek vonatkozásában önkormányzatunk az elmúlt önkormányzati ciklusban több települési támogatásban volt érdekelt, így jelentős fejlesztéseket tudott megvalósítani az azt megelőző időszakhoz képest, nem csak önkormányzati, hanem civil szervezeti és vallási oldalon is.

2.4 A gazdasági program anyagi forrásainak megteremtése

Az Önkormányzat a gazdasági programban meghatározott célkitűzések megvalósításához szükséges anyagi források biztosítása érdekében – az előző ciklus programjában kitűzött célokat is figyelembe véve – az alábbi feladatokat rögzíti.

Az Önkormányzat sajátos működési bevételeinek növelési lehetőségeit meg kell keresni. Törekedni kellett olyan helyi adórendszer megteremtésére, amely megfelel a helyi adópolitika elvárásainak, és hatékony eszköze az Önkormányzat saját forrás növelésének. Fel kellett mérni a jelenlegi adónemek változásának lehetőségeit, ezzel párhuzamosan a lakosság terherbírását, fizetőképességét, figyelembe véve, hogy az Önkormányzat mintegy öt éve, az előző önkormányzati ciklus elején módosított jelentősen az addigi adórendeletén, mely növelte az Önkormányzat bevételeit. Az előző ciklus gazdasági programjában a következőt rögzítettük: „A 2021-ben érvénybe lépő adóváltozások elkerülhetetlenek.” Ezzel szemben részben kormányzati döntésnek köszönhetően, részben – amikor már jogosult volt az adórendelet tételeinek emelésére a képviselő-testület – nem nyúltunk az adórendeletünkhöz, mert a képviselő-testület lojális volt a lakók irányában, figyelembe véve a gazdasági nehézségeket. 2024 őszig volt tartható ez az állapot, így közel 9 év eltelte után módosítottunk az adótárgyak adóvonzatán.

A képviselő-testület nyomon követi a költségvetési támogatási rendszert, és az elképzeléseivel összhangba hozva igyekszik kihasználni a támogatási rendszer nyújtotta lehetőségeket.

Az Önkormányzat áttekinti a meglévő vagyontárgyait, azok hasznosításának módjait és lehetőségeit, valamint a fenntartási, üzemeltetési költségek nagyságát. Javaslatot dolgoz ki az egyes vagyontárgyak megfelelőbb hasznosítására, a felesleges vagyontárgyak kihasználására (különösen az önkormányzati épületekkel kapcsolatos bérbeadások lehetőségére), valamint az egyes vagyontárgyak értékesítésére.

Az Önkormányzat törekszik arra, hogy a gazdasági programjában meghatározott célkitűzéseket a továbbiakban is minél több pályázati forrás bevonásával valósítsa meg.

2.5 Folyamatban lévő beruházások, fejlesztések

- Önkormányzati tulajdonú Kossuth Lajos utca csapadékvíz elvezetésének kiépítése

E beruházás az előző ciklus egy sikeres TOP-os pályázatának sikeres elnyerése, majd szerződéskötése folytán, 2025-re átadásra kerül. Ennek költségei a szerződés értelmében közel

30.000.000 Ft-os valós beruházási költséggel, de önkormányzati hozzájárulás nélkül valósul meg.

➤ 020/1. hrsz. ingatlanon sport- és szabadidőközpont építése

A 2019 őszén, a leköszönő testület által megkötött szerződés értelmében – egy sportpálya kialakítása mellett – a közművek felvitelére tett megbízást az Önkormányzat. A 2019 októberében megválasztott képviselő-testület a szerződés módosítását kezdeményezte, melynek folyamán a közművesítés – a kerékpárút megnövelt kiadásaira való tekintettel – visszamondásra került. A testület a vállalásán túl – mi szerint a módosított szerződésen túl saját erőből finanszírozva – megvalósítja a közművesítés valóban szükséges részét, különböző további fejlesztéseket valósított meg. Látványos és hasznos, a közösség számára élhető sport és szabadidő centrumot, valamint egy vizes blokkot és Civil ház létrehozását valósította meg. Azonban minél előbb törekedni kell a létesítmény további kihasználtságára, fejlesztésére, mely – a turizmus tervezett térségi bázisa mellett – a helyi sportolási, kikapcsolódási és kulturális lehetőségeket is növelik (park, sportpálya, színpad). A helyszín további fejlesztések mellett, a Balaton és a meglévő kerékpárút jótékony hatása miatt, kiváló lehetőséget biztosíthat nyári táborok szervezésére.

Az épületegyüttes központi egységében jelenleg is folyik a fejlesztés, a födém kialakítása folyamatban van, melynek jelenleg az ácsmunkával kapcsolatos kivitelezési munkáit valósítják meg a szakemberek.

➤ Orvosi rendelő fűtéstechnológiai fejlesztése

A fejlesztés, mely hűtő-fűtő klímák beszerelésére és a konvektoros gázfűtés kiváltására koncentrált, már az elszámolás fázisában jár. Minden eszköz üzemképesen beépítésre került, a födém szigetelése megvalósult, csupán a kedvezményes H tarifa bekötésére vonatkozó szolgáltatói engedélyezésekre vár az önkormányzat. Utóbbi, már közel 10 hónapja folyó ügymenet része.

2.6 Pályázatok

A település fejlesztés, a népességcsökkenés és az életminőség javítása érdekében, községünknek pályázati források bevonására van szüksége.

Jelenleg a pályázati támogatási lehetőségeket főként a Magyar Falu Program keretében képzeljük el. Ennek érdekében költségvetéseket készítettünk a 2025-ös program pályázataihoz.

3. GAZDASÁGI, FEJLESZTÉSI PROGRAM

3.1 Történelmi múlt

Somogy megye névadó települése gazdag történelmi múlttal rendelkezik. Kiváló adottságai miatt már az őskortól folyamatosan lakott terület volt: a neolitikumi ősemberek jelenlétére a daránypusztai ásatás során előkerült csiszolt cserépdarabok utalnak, majd a rézkorból, a vas-korból, a római korból és az Árpád-korból is kerültek elő régészeti leletek.⁴

Első, forrással alátámasztható említésére 1229-ben találunk bizonyítékot. 1231-ben a Tibold-nemzetség ősi birtoka volt, majd a török megszállás előtt Hédervári István földesúr tulajdonába került. A XVI. század végén készített lajstrom szerint 24 házzal, majd a törökellenes küzdelmek hatására, a XVIII. század elején 10 házzal rendelkezett a falu. Földesura ekkor Vicay Ádám volt, majd 1726-ban az Apponyi család tulajdonába került a birtok. A települést híressé tette szőlőhegye: 33 bérlő foglalkozott a kiváló adottságokkal rendelkező területen szőlőtermesztéssel, borászattal. Az 1731-es kolerajárvány véget vetett a gazdasági jólétnek, mely után 18 család maradt a faluban. 1766-tól ismét a Viczay család lett a település többségi birtokosa, de a járvány után Kenessey István, majd a Pallavicini örgrófság is tekintélyes birtokokkal rendelkezett a területen.

A szabadságharc után, 1853-ban 780 főre emelkedett a lakosság száma, és ebben a században, a kiegyezés évében, 1867-ben született községünk híres szülöttje, Iványi-Grünwald Béla festőművész, a nagybányai művésztelep egyik alapító tagja is. Az 1879-es tűzvész során a falu fele leégett, majd az újjáépülést követően, a XIX. század végére már 908 lakos élt a községben.

⁴ http://www.som.hu/som/som_kozseg_tortenete (Letöltés ideje: 2019. április 20.) ✉ Lenkey Tibor

A XX. század történelmi eseményei jelentősen befolyásolták Som történelmét, fejlődését; a világháborúk alatt a munkaképes somi férfiak is a fronton harcoltak. 1908-ban az Országos Törzskönyvi Bizottság véglegesítette a XIX. században használt, pecséteken szereplő motívumokat: az álló csücskös talpú pajzs vörös mezejében álló három arany búzalkalász és az ezüst sarló a mezőgazdasági termelésre és állattenyésztésre utal. 1914-1949 között népiskola, majd 1949-től az 1981-es megszűnéséig általános iskola működött a faluban. 1925-ben tejszövetkezetet, 1937-ben vadásztársaságot alapítottak Somban; majd 1950-től Béke, 1957-től Új Élet, 1959-től Kossuth Mgtsz alakult, ami 1966-ban a nagyberényi termelőszövetkezettel egyesült.⁵

A rendszerváltoztatás idején, az 1990-es népszámlálási adatok szerint 648 lakosa volt Somnak; valamint 238 lakóingatlanlással és 2336 hektár területtel rendelkező településünk,⁶ amelyen az elmúlt 30 évben – főként infrastrukturális ellátottság szempontjából – komoly fejlődésnek lehettünk tanúi Lenkey Tibor címzetes polgármester úr munkájának köszönhetően.

➤ Fejlesztési irányvok

Gazdag történelmi múltunkra és hagyományainkra fontos értéknek tekintünk. Ez arra kötelez minket, hogy – tárlatok, közösségi programok, információs táblák segítségével – megőrizzük, megmentjük, bemutassuk, majd átörökítsük a következő generáció számára történelmünket és tradícióinkat.

Településünket a hozzánk érkező turistáknak be szeretnénk mutatni, ezért táblával jelezzük műemlékeinket, kiállításainkat, és községünk bevezető útjai mellé híres szülöttünk, Iványi-Grünwald Béla festőművész nevével jelzett táblát helyezünk el („*Üdvözljük Iványi-Grünwald Béla festőművész szülőfalujában!*”). Emellett a megújításra kerülő esőbeállókegyikét úgy tervezzük, hogy azok háttérben a címerünket, községünk rövid történetét, műemlékeink, tárlataink bemutatását és természetesen a festőművész életrajzát tartalmazza majd.

Megtiszteltetésnek vesszük, és büszkeséggel tölt el minket, hogy híres művész is él településünkön Mustyák Lajosné Meszlényi Gizella költő személyében. Leitert András iparművész Úr sajnos mára visszaköltözött szülőfalujába Hartára. Utóbbi művész alkotása került elhelyezésre a Községi ház tárgyalójában, mely helyiség mára a Leitert-tárgyaló nevet viseli. Elképzelésünk szerint – munkásságuk előtt tisztelegve – az eső ellen védelmet nyújtó, még

⁵ <http://www.falvak.hu/som> (Letöltés ideje: 2020. január 18.) ✉ Lenkey Tibor

⁶ http://www.ksh.hu/apps/hntr.telepules?p_lang=HU&p_id=04127 (Letöltés ideje: 2020. január 18.)

megvalósításra váró két beállók háttérének egyikén életpályájukat, kiemelkedő alkotásaikat is bemutatjuk majd.

Tisztelettel adózunk továbbá községünk díszpolgára, az egykori előljáró dr. Botos Zoltán főorvos munkásságának, aki évtizedeken keresztül – a diagnosztizálástól a gyógyításig és még azon is túl – kiemelkedő szaktudásával megértően és nagy szeretettel kísérte figyelemmel a betegek, különös tekintettel a kisgyermek egészségét, életük alakulását. Felnőve – e szeretetet és törődést viszonzva – szeretnénk az ő életpályáját is bemutatni és dr. Botos Zoltánról utcát elnevezni.

Mindezen fejlesztési célok megvalósításával nemcsak vendégeinknek kedveskedünk, hanem a fiatalabb generációban is erősítjük a Somhoz kötődő identitást, a közösségünkhöz, egymáshoz való tartozást, amely – reményeink szerint – a büszkeség és az otthonosság érzését teremti meg a gyermekekben, így hosszú távon elősegíti elvándorlásuk megállítást.

3.2 Földrajzi elhelyezkedés

A Somogy megyei, Siófoki járásban lévő – a Daránypuszta és Simonmajor külterületet is magában foglaló – jelenleg 2335 hektár⁷ terület nagyságú településünk a Kelet-Külső-Somogyi dombságban található, Somogy megye keleti kapuja. A Balaton Kiemelt Üdülőkörzetéhez tartozik, meghatározó a Balaton és Siófok város közelsége. A Közös Önkormányzati Hivatal székhelye Ságvár.

Som a fővárostól, Budapesttől ~103 kilométer, a megyeszékhelytől, Kaposvártól ~57 kilométer távolságra található, melynek nem érezzük negatív hatását. Könnyen megközelíthető, hiszen a 65. számú főút vonal és a Siófok–Kaposvár vasútvonal mellett fekszik.

A község tömegközlekedése kiváló: a bel- és külterületeken három autóbuszmegállóval (Som és Daránypuszta) és két vasútállomással (Som-Nagyberény és Daránypuszta) rendelkezik.

➤ **Fejlesztési irányok**

A közeli települések versenyhelyzete indokolja, hogy a térségi önkormányzatokkal szorosabb kapcsolat kialakítására törekedjünk. A külterületeinken élők problémáira a falu- és ta-

⁷ u.o.

nyagondnoki szolgálat elindítása jelentett megoldást, melyet 2020-tól üzemeltet önkormányzatunk. Az esőbeállók egy része, vasútállomások felújításra szorulnak, környezetük rendbetételre szorul, mellyel a tömegközlekedés minősége javíthatóvá válik.

Új alternatívát jelenthet a közlekedés szempontjából a Ságvár és Som közötti kerékpárút megépülése (TOP-3.1.1-15-SO1-2016-00003), amely közvetlenül összekapcsolja településünket Siófokkal és a Balatonnal, és – élhetőbb környezet teremtve – a személygépjármű közlekedés káros térnyerésére is megoldásként szolgál. Kiemelt projektként tekintünk a beruházásra, amely mind az itt élők, mind a falusi turizmust preferálók számára komoly jelentőséggel bír, emellett a kiegészítő infrastrukturális elemek fejlesztését, a közvilágítás bővítését, belterületen a főútvonal forgalmának lassítását is remélhetjük a fejlesztéstől.⁸

3.3 Természeti környezet

A gyönyörű táj, a gazdag növényzet, a változatos állatvilág, a tiszta levegő és a falut kettészelő Kis-Koppány patak pihenésre, a szabadidő hasznos eltöltésére alkalmassá teszi településünket; bioklimája klímaterápiára használható.

A település kedvező természeti adottságai lehetővé teszik a háztáji növénytermesztést és állattenyésztést; a szőlőhegyen található szőlőskertekben borászkodnak, méhészkednek a faluban élők, illetve vadászatok megrendezésére is lehetőség nyílik.

➤ Fejlesztési irányvok

Fontosnak tartjuk, hogy környezetünket – az értékek megóvása mellett – még szebbé, még hangulatosabbá, még élhetőbbé varázsoljuk. Célunk, hogy – az itt élők életminőségének javítása mellett – természeti erőforrásainkkal is elősegítsük a fiatal generáció elvándorlásának megállítását, fokozzuk a letelepedési kedvet és fellendítsük a falusi turizmust.

A környezettudatos szemlélet elterjedésében nemcsak az intézményekben megvalósuló ökológiai nevelés fiatalokra tett hatására számítunk, mi is hadat kívánunk üzeni az igénytelenységnek, a közömbösségnek. Ehhez a környezetvédelem, energiatakarékosság és újrahasznosítás területén ismeretterjesztésre kell módot, lehetőséget találnunk, amely mellett az önkormányzat példamutató és szabálykövető magatartása is hangsúlyos szerepet kell, hogy kapjon.

⁸ http://www.sagvar.hu/www/documents/2018/Szechenyi2020/Tajekoztato_Sagvar_311_03.pdf (Letöltés ideje: 2020. február 1.)

Az elmúlt években hatalmas energiákat fektettünk az illegális hulladéklerakók mielőbbi felszámolásáért, az újak létrejöttének megakadályozásért, melyben szemmel látható fejlődéseket értünk el. Településünkön kiválóan működő kommunális és szelektív hulladékszállítás, a tavaszi lomtalanítás propagálásával szeméttmentessé kívánjuk tenni páratlanul szép környezetünket. A tűzgyújtási rendeletet (szerda és szombat a tűzgyújtási nap) egyelőre a továbbiakban is érvényben hagyjuk, azonban arra ösztönözzük településünk lakóit, hogy a légszennyezettség elkerülése érdekében a zöldhulladék elszállítását vegyék inkább igénybe, és használják a lakóépületekhez kihelyezett komposztálókat. Virágosítással, parkosítással, padok, asztalok és szeméttároló edények további telepítésével az egységes falukép elérésére törekszünk. A kerékpárút megépülése valamint a 020-as ingatlanunk fejlesztésével azon dolgozunk, hogy a sport, azon belül a kerékpározás egyik találkozási pontja legyen településünk, így a turisták kedvelt célpontjává válhatunk.

A szélsőséges éghajlati elemek kockázatát tekintve – főképp a szőlőhegyen – a földcsuszamlás megakadályozása és a csapadékvíz elvezetése a legfontosabb jövőbeli feladatunk, melynek három üttöere közül kettő, a megvalósítás stádiumában van. (Kossuth Lajos utca és a Dózsa köz mögötti csapadékelvezető árok)

3.4 Épített környezet

Som Község Közösségi háza 2005-ben épült: közösségi programoknak helyet adó nagyteremmel, önkormányzati tárgyalóval (Leitert -tárgyaló) és irodákkal, Községi Könyvtárral és több kiállítótérrel rendelkezik. Az Iványi-Grünwald Béla Emlékszoba mellett a művésztől elnevezett alkotótábor Képtára, valamint Helytörténeti Kiállítás tekinthető meg a korszerű épületben. Szintén helyet kapott az épületben Leitert András népi iparművész Trianoni domborműve, valamint az alagsorban egy, a festőtáborok alatt készült művek kiállítását célzó és a művészeket bemutató képtár, mely minőségében és megjelenésében több városban is megállná a helyét. A közösségi ház környezete parkosított, a díszkertben Iványi-Grünwald Béla szobra, a Som liget, játszótér, a kemencés pajta, távolabb parkoló található. Mellette – a régi iskola épületében – rendelők kerültek kialakításra, valamint az önkormányzat által üzemeltetett posta hivatala is kialakításra került. Szemben, a régi hivatal mögött – az öt épületből álló 020-as házaknál – a Leitert-mester műhelye elnevezésű bemutató- és kiállítóteret mára egy teljesen más tematika váltotta fel. Az öt épület egyike vizesblokká, másik civil házzá fejlődött, míg további lehetőségeket mérlegelve további fejlesztési lehetőségeket vizionált a testület. A 020 mára a sport és kikapcsolódás települési központja lett.

Az 1757-ben épült, katolikus Somi Nagyboldogasszony templom műemléki védelem alatt áll. A barokk stílusú, oltárképéről, szószékéről, orgonájáról híres épület 2014-ben külső és belső felújításon esett át. A Somi Református Egyházközség temploma a parókiával együtt, valamint két somi, tornácos lakóház helyi műemléki védelemben részesül.

Emlékhelyeink – az Ady utcában található Nemzetőr Emléktábla és kopjafa, az Iványi-emléktábla, a református templom kertjében felállított somi világháborús hősök emlékműve, valamint a köztemetőben, a II. világháborúban elesett katonáink emlékére felállított kopjafa – nemzeti ünnepeinken, emléknapokon történő koszorúzása alkalmat adnak arra, hogy lerójuk tiszteletünket őseink előtt, és közösségünk nagyobb figyelmet szenteljen évezredes gyökereinknek, nemzeti tudatunk erősítésének. Méltó körülmények között gondozzuk a temetőben, a katolikus templom kertjében és a külterületen lévő magyar és orosz hadisírokat.⁹ Utóbbi hadisírok exhumálására 2024-ben a Honvédelmi Minisztérium erőfeszítéseket tett és 2024 őszén a Fiume úti sírkertbe helyezték őket végső nyughelyükre.

➤ Fejlesztési irányvok

Fontosnak tartjuk, hogy a jövőben is megőrizzük és fejlesszük épített környezetünk értékeit. Fő feladatunk, hogy az önkormányzati tulajdonú létesítményeket, a műemléki védelemben részesülő épületeinket, emlékhelyeinket óvjuk, és környezetüket – eleget téve a közterület fenntartási feladatoknak – rendben tartsuk (szeméttárolók ürítése, kaszálás, virágosítás, lomb-söprés és a hó eltakarítása helyi munkagép-tulajdonosok bevonásával). Önkormányzatunk – az önkormányzati épületek tekintetében – helyi tűzvédelmi feladatokat is ellát: betartja a tűzvédelmi szabályokat és a Katasztrófavédelmi Kirendeltséggel közösen ellenőrzi a települési tűzriadó során a sziréna működőképességét.

Célunk, hogy bővítsük a meglévő önkormányzati vagyont, ezért szeretnénk visszaszerzeni – a szerződés tanulmányozása és a vállalkozóval történő egyeztetés után – a régi sportpálya területét, és a mezőgazdasági ingatlanon további fejlesztéseket megvalósítani úgy, hogy a későbbiekben megteremtjük a lehetőséget lakóingatlanok kialakítására.

A Községi házban mára szükségszerű a karbantartási munkák (pl. tisztasági festés, fűtés korszerűsítése) elvégzése, valamint – a szabadidő hasznos eltöltésére vonatkozó kérésnek teret engedve (pl. előadások, edzőterem, jógaszoba) – a termék rendeltetésnek felülvizsgálata. Mára a színvonalas tárgyalóterem és iroda kialakítása megvalósult, melegítőkonyha létrehozása

⁹ <http://www.som.hu/som/idegenforgalom> (Letöltés ideje: 2019. április 20.) ✉ Lenkey Tibor

is megtörtént, illetve a vendégfogadáshoz és az Önkormányzat adminisztratív működéséhez elengedhetetlen eszközök beszerzése folyamatban van. Mindezekon felül közösségi felajánlásokból a meglévő tárlatokat is szeretnénk felújítani, bővíteni, valamint a kiállítótér nyitva tartását – a vagyonvédelmet és turisztikai célokat szem előtt tartva – a legmegfelelőbb módon szabályozni.

Az állomány megóvása céljából Som Község Könyvtára megújult környezetben, új, zárható helyiségben várja olvasóit. Fontosnak tartjuk, hogy – főképp felajánlásoknak köszönhetően – a könyvállományt gyarapítsuk és bővítsük az informatikai eszköztárat, valamint biztosítsuk a lakosság számára az internetes hozzáférést vezeték nélküli mikrohullámú kommunikáció (Wi-Fi) segítségével. Ez utóbbi már nem csak a közösségi háznál, de a 020 ingatlanon is megoldott.

Az Országgyűlés a Nemzeti összetartozás évének nyilvánította 2020-at, a trianoni békediktátum aláírásának 100. évfordulóját. Ez alkalomból településünk megbecsült tagja, Leitert András világhírű iparművész a nemzeti összetartozást jelképező domborművet alkotott, amely a Községi házunk tárgyalótermét ékesíti majd.

Fontosnak tartjuk továbbá, hogy a régi hivatal és művelődési ház épülete ne maradjon funkciótalan. Ennek megvalósítása érdekében az épület hátsó részéből teljesen új garázst alakítottunk ki, melynek egy részén előkészítésre került a lehetősége egy apartman kialakításának. A közmunkaprogramban résztvevő lakosaink számára melegedőt, szerszámok és gépek tárolására használható, biztonságos műhelyt alakítottunk ki, míg az épület első része egy helyi vállalkozó számára került kiadásra az érintett épületrész nyílászáróinak cseréjével.

A dróthálóval bekerítésre kerülő 020-as házakat további új funkcióval látnánk el: az ingatlanon sport- és szabadidőközpont építését kezdjük meg; külső, a közösségi programoknak helyet adó füvesített parkkal, sportpályával és színpaddal. A jövőben a turisztikai bázist is ide tervezzük, ezért ifjúsági tábor kialakítására, táboroztatásra, kempingezésre alkalmassá kívánjuk tenni a területet. Az ehhez elengedhetetlen közművesítés megvalósult.

Községünk temetőjéről – ahol a közelmúltban parkosítás és a ravatalozó előtti terület térkövezése is megvalósult – egy digitális temetői információs rendszer (temetőtérkép, sírhelynyilvántartás) készítésével segítenénk a hozzátartozókat. Ezen kívül gondoskodnunk kell a köztemető üzemeltetéséről, fenntartásáról, melyhez egy nagyobb parkoló kialakítását is megvalósítottuk.

A parkok és kiemelten a játszótérek eszközeinek folyamatos, balesetvédelmi megelőző karbantartása, elhasználódás esetén cseréje, környezetük gondozása, rendben és tisztán tartása

szintén fontos feladatunk, emellett növelni kívánjuk településünkön a parkosított zöldterület arányát és megvalósítani az egységes faluképet (l. természeti környezet).

3.5 Infrastrukturális ellátottság

Községünk infrastruktúrája az elmúlt évtizedekben fokozatosan fejlődött. Az infrastruktúra lineáris összetevői közül a közlekedési lehetőségeket már elemeztük (l. földrajzi elhelyezkedés). A településen és a külterületeken az utak, járdák túlnyomó része szilárd burkolatú. A közművesítés a vízgazdálkodás (vízellátás, csatornázás), az energiaellátás (villamos energia, gázellátás, közvilágítás) és a távközlés (vezetékes telefon, mobiltelefon és internet lefedettség, kábeltévé) tekintetében is megvalósult. Daránypuszta és Simonmajor külterületeken a hagyományos értelemben vett vezetékes ivóvízhálózat nincs kiépítve.

Községünkben működik a Somi Regionális Hulladékkezelő Központ. A kommunális és szelektív hulladékszállítás, valamint tavasztól ősziig a zöldhulladék elszállítása gördülékenyen zajlik.

➤ Fejlesztési irányok

Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy községünk bel- és külterületein (főképp Daránypuszta lakott részén) a közlekedési infrastruktúrát fejlesszük. E területen – a kerékpárút megépülése és a tömegközlekedés minőségének javításán túl (pl. esőbeálló, állomások) – a nem szilárd burkolatú vagy elhasználódott utak, járdák, a gyaloghíd és a járhatatlan szőlőhegyi utak építése, megújítása a fő célunk.

Elkészült a Petőfi utca végén lévő útfelület és árkok, valamint az Örömhegyi út szilárd burkolása. Előző ciklusban elkészült a 020-as ingatlanra vezető aszfaltcsík, a kerékpár út megvalósulásával együtt az utcatorlakatok kereszteződéseinek aszfaltozása, ebben a ciklusban célunk, hogy javítsunk a kritikus utak minőségén (Örömhegyi utca, Rákóczi utca). Terveink között szerepel továbbá, hogy – a területrendezés után – az Örömhegyi utcát összekössük.

Kiemelten kívánunk foglalkozni a gyalogjárdák felújításával, térköves burkolásával. Terveink között szerepelt a buszmegálló és a bolt előtti, valamint – a kerékpárút építésével párhuzamosan – az Ady utca járdáinak a nagy részére vonatkozó felújítás, a későbbiekben pedig a maradék Ady utcai járda és a többi utcában és a külterületeken is járda-felújítási munkálatokat tervezünk.

A szőlőhegyi utak tekintetében a Mélyút és Mesterköz is felújításra szorul azért, hogy a birtokosok meg tudják közelíteni a szőlőskerteket. A járhatatlan, benőtt utakkal kapcsolatos munkákat megkezdtek, 2020-ban „felszabadítottuk” az addig járhatatlan mélyútat és felszámoltuk az illegális hulladéklerakót is. Terveink szerint folytatjuk a megkezdett munkát és szeretnénk ezt a szakaszt pályázati forrásból stabilizálni. Ennek érdekében a fák túlnyúló ágait visszavágtuk, az utakat murváztuk, a csapadékvíz elvezetését megoldottuk, a szemétkerakót megszüntettük és a terület bekerítésével a hulladéklerakást megakadályoztuk. Ezzel párhuzamosan a köztemető melletti út szemétkerakóját szintén elvégeztük.

Közművesítés tekintetében a daránypusztai ivóvízhálózat fejlesztése a legfontosabb feladatunk, amely csak pályázati forrás bevonásával lehetséges. Jelenleg a 0/20-as házaknál a víz- és energiaellátás kiépítése, valamint a csapadékvíz elvezetése már megoldott. Az előző ciklusok idején megvalósult a Petőfi utca végének, az Örömhegyi utca „U” szakaszának és – a gödör betemetése után – a Táncsics utca elejének a csapadékvíz-elvezetés szempontjából fontos fejlesztése. A Táncsics utca csapadékvíz elvezetése megoldott, további fejlesztéseket hajtottunk végre az érintett szakaszon. Tervünk, hogy a Kossuth utca árkolását, szilárd burkolását elvégezzük a vízvezetés megoldása, biztosítása érdekében 2025 nyarára.

A közvilágítás bővítése a kerékpárútnak köszönhetően megvalósult, az esetleges meghibásodások – a lakosság felénk tett jelzéseinek köszönhetően – gyorsan megoldódnak. Mára, az elmúlt ciklus testületi döntésének köszönhetően a teljes közvilágítás hálózat lecserélésre került, megvalósult a LED-esítés és több mint 20 új fogyasztó került fel az addig üres oszlopokra. E fejlesztés részeként szintén megvalósult a 020-as ingatlan térvilágításának kiépítése is.

A megnövekedett teendők, kiemelten a kerékpárút megépülése miatt a meglévő eszköz- és gépparkunk szintén fejlesztésre szorul. A falu- és tanyagondnoki szolgálat bevezetésével egy új, kilenc személyes gépkocsi is Önkormányzatunk tulajdonát képezi, amelynek ellenőrzése és évszaknak megfelelő karbantartása rendkívül fontos, folyamatos feladatunk. A szirénát, a riasztórendszert és a kamerarendszert is folyamatosan karban kell tartanunk. Az elmúlt ciklusban az addig használaton kívüli kamerák (villámcsapás következményeként a teljes rendszer megsemmisült) teljes cseréje megvalósult.

3.6 Gazdasági erő, foglalkoztatás

Som Község Önkormányzata vállalkozásra alkalmas, saját területtel nem rendelkezik. Ipari terület Daránypusztán van, ide egy pálinkafőző üzem települt, de 2024 végén a teljes terület megvásárlásra került, várhatólag megkezdődik egy gyógynövényes gazdálkodás a területen. Mezőgazdasági vállalkozás a volt termelősövetkezet területén – pályázati eszközökkel – tovább bővíthet. A magántulajdonú mikro-vállalkozások főképp szolgáltató, kereskedelmi és termelő tevékenységet folytatnak.

➤ Fejlesztési irányvok

Feladatunk, hogy segítsük, támogassuk a vállalkozásokat, hiszen elősegítik településünk fejlődését úgy, hogy javítják a termékekkel, szolgáltatásokkal való ellátottságot, munkahelyet teremtenek, adóbevételekhez juttatják az önkormányzatot. Célunk, hogy az infrastrukturális fejlesztésekkel megtelepedésre ösztönözzük a befektetőket. Ezen kívül a honlapon és a közösségi oldalon a jövőben is bemutatkozási lehetőséget biztosítunk számukra és a pályázati lehetőségekről is tájékoztatást adunk.

Községünkben a munkanélküliek aránya nem túl magas, mely részben köszönhető a Balaton közelségének, de – a családok életkörülményének, életminőségének javítása és a szociális kiadások mérséklése miatt – fontos feladatunk, hogy elősegítsük a foglalkoztatást, javítsuk a munkahelyteremtés feltételeit. Ezért – az előző ciklus programjában kitűzött célokat szem előtt tartva – munkahelyet teremtünk és tartunk fenn a köztisztviselők, közalkalmazottak foglalkoztatásával, valamint a fentebb közölt módon segítjük a helyi vállalkozásokat kedvezmények biztosításával, és az SMKH Siófoki Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályát bevonva közvetítünk a munkaadók és a helyi munkavállalók között.¹⁰

2020 januárjától – a falu- és tanyagondnoki szolgálat bevezetésével – egy főállású falugondnokot alkalmazunk, akinek feladatai közé tartozik a bel- és külterületeken élők szociális ellátásának javítása, mely tevékenységét egy új, kilenc személyes gépkocsi segíti. Emellett a falugondnok feladata a hatékony munkavégzés érdekében a közmunkás(ok) irányítása, munkájuk felügyelete is, akik közül egy fő számára gépkezelő tanfolyamon való részvételt biztosítottunk. Évek alatt a saját foglalkoztatottak száma többszöröződött, a falugondnok mellett

¹⁰ Som Község Önkormányzata Képviselő-testületének Gazdasági programja (2014-2019.)

kulturális feladatok ellátásáért felelős programszervező Kolléga, és egy zöldterület fenntartó alkalmazottunk is van, mely csapat kiegészül szezonálisan egy fő munkaeörvel.

A Közfoglalkoztatási Programban – bár az utóbbi idők gyakorlata és tapasztalata alapján már csak-egy-egy fővel – a továbbiakban is részt kívánunk venni. Ezzel egyfelől támogatjuk, hogy a községünkben élő álláskeresőket sikeresen visszakerüljenek a munkaerő-piacra, másfelől az Önkormányzat számára is költségmegtakarítást jelent a program keretében elvégzett munka. Távlati célunk, közt szerepelt, hogy a közfoglalkoztatottak közül egy főt munkavezetőnek szerződtessünk,¹¹ aki ilyen módon – főképpen szakképzettséggel – magasabb közfoglalkoztatási bérre lenne jogosult.¹² Ez a törekvésünk részben megvalósult, hisz a zöld területeink felügyeletére, ilyen módon került kiválasztásra a Kolléga.

3.7 Oktatás, egészségügyi és szociális ellátás, közbiztonság

Településünkön önálló fenntartású nevelési és oktatási intézmény nem működik. Az 1-3 éves korú gyermekek bölcsődei, az óvodás korú gyermekek óvodai ellátását a Ságvári Bóbita Óvoda és Bölcsőde biztosítja, az intézmény alapító és fenntartó szerve a Ságvár és Környéke Önkormányzati Feladatellátó Társulás. A Ságvári Szilády Áron Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola egyik alapítója Som Község Önkormányzata, fenntartója a Siófoki Tankerületi Központ. Az alapfokú intézményben az általános iskolai nevelés és oktatás alsó és felső tagozaton, az alapfokú művészetoktatás és képzés iparművészeti ágon valósul meg.

A kötelező egészségügyi alapellátás háziiorvosi, gyermekorvosi, védőnői és fogászati ellátás keretében biztosított. A környező települések – Ságvár, Nyim, Nagyberény és Som – fogászati ellátási körzetközpontja községünk.

A szociális alapellátások területén a családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás, házi segítségnyújtás, étkeztetés szintén a társulás keretében biztosított településünkön családsegítő és szociális gondozó szakemberek bevonásával.

Községünkben a rendőri jelenlétet körzeti megbízott biztosítja, aki helyi bűnmegelőzési, bűnüldözési és rendészeti feladatokat lát el. Munkáját a kiépített kamerarendszer segíti.

¹¹ <https://kozfoglalkoztatatas.kormany.hu/tajekoztato-a-kozfoglalkoztatatas-rendszererol> (Letöltés ideje: 2020. február 5.)

¹² <https://kozfoglalkoztatatas.kormany.hu/download/b/b9/82000/KF%20B%C3%A9rek%20%C3%A9s%20jutat%C3%A1sok%20v%C3%A1ltoz%C3%A1sa%202011-2020.pdf> (Letöltés ideje: 2020. február 5.)

➤ Fejlesztési irányvok

Mind az oktatási, mind az egészségügyi intézményekkel, mind a szociális alapellátásokat biztosító szakemberekkel és a körzeti megbízottal kooperatív, harmonikus kapcsolat kialakítására törekszünk.

Az egészségügyi alapellátás területén fő feladatunk a fenntartás. Az oktatási intézmények tekintetében, a társulásban fenntartott Ságvári Bóbita Óvoda és Bölcsőde vonatkozásában fontosnak tartjuk a játékok bevizsgálását és a parkosítást (favásárlás, füvesítés). A Ságvári Szilárdy Áron Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolára kiemelt partnerként tekintünk, ezért a jól működő kapcsolat fenntartása kiemelt célunk, melyet az iskola programjain megjelenésünkkel, továbbá az intézmény népszerűsítésével és közösségi rendezvényeinkre (nemzeti ünnepek és karácsony) történő meghívásával szándékozunk elérni.

A szociális alapellátások biztosítása mellett a rászorulóknak a jövőben is pályázható szociális juttatásokban részesülnek szociális segély, szociális tűzifa és iskolakezdési támogatás formájában; emellett kiemelten figyelünk a hajléktalan vagy önmagát ellátni nem tudó embertársainkra, és kiemelten kezeljük – együttműködve a jelzőrendszerrel – Önkormányzatunk gyermek- és ifjúságvédelmi feladatait is.

A riasztórendszer és kamerarendszer folyamatos karbantartása és új kamerák telepítése a közbiztonság fenntartása szempontjából fontos feladatunk. A körzeti megbízottat minden, közbiztonságot vagy a közlekedés biztonságát veszélyeztető körülményről tájékoztatjuk, emellett munkájában úgy is támogatjuk, hogy lehetőséget biztosítunk számára, hogy falugyűléseink alkalmával vagy saját fogadóóra keretében értesítse a lakosságot.

Az itt élőket nagymértékben veszélyeztető, oltás és chip nélküli kóbor és kiszökő kutyákkal kapcsolatban – a szolgáltató cég nappali és éjszakai járőrözése és a kutyák befogása mellett – folyamatos a párbeszéd a szolgáltatóval. Az elmúlt évben jelentős számú eb került befogásra.

Kiemelten támogatjuk a községünkben nagy múltra visszatekintő polgárőrség újbóli megalakulását: amellett, hogy szorgalmazzuk tevékenységüket, a gyűléseik, rendezvényeik számára is helyet biztosítunk.

3.8 Idegenforgalom

Gazdag történelmi múltunk, kiváló földrajzi elhelyezkedésünk, természeti és épített környezetünk, infrastrukturális és egészségügyi ellátottságunk lehetőséget teremthet arra, hogy a turizmus gazdasági ágazattá váljon községünkben. Ennek első lépéseként markáns brand került kidolgozásra: településünk „Somogy megye névadó települése”. Som turizmusát illetően a fő irányvonal a falu szülőttjéhez, Iványi-Grünwald Béla festőművészhez kapcsolódik (emlékkiállítás, alkotótábor valamint 2022-től a közösségi ház alagsorában a képtár), emellett a turisztikai arculat fejlesztése a történelmi múlt bemutatása (Helytörténeti kiállítás) és a vonzerőt jelentő falunapok, fesztiválok területén érhető tetten. Marketingtevékenység szempontjából az önkormányzati honlapot, a turisztikai kiadványt és a média-megjelenéseket emelhetjük ki.

➤ Fejlesztési irányok

Célunk, hogy a jövőben még jobban, még változatosabb módon hasznosítsuk a községünk idegenforgalmában rejlő lehetőségeket, ezáltal bevételt termeljünk és a falusi vállalkozásokat segítsük. A meglévő brand és az eddig kiemelt területek mellett a jövőben a családi turizmus, a kerékpáros turizmus és a gyalogos természetjárás és különösen a nyári táboroztatás területén szeretnénk eredményeket elérni.

A Ságvár és Som települések között megépülő kerékpáros útvonal segítségével hazánk legnépszerűbb turisztikai célpontja, Siófok közvetlenül elérhetővé válik. E mellett a 204 km hosszú, Balaton körüli kerékpárúttal, a Balatoni Bringakörúttal is összeköttetésbe kerül községünk. Fontos belátnunk, hogy a Balaton-parttal – mind látványát, mind szabadidős lehetőségeit figyelembe véve – nem versenyezhet településünk, viszont az olcsóbb, de jó minőségű falusi vendéglátás területén eredményesek lehetünk, különösen ha figyelembe vesszük azt, hogy még ma is sok magyarországi terület lakói számára nehezen elérhető a Balaton, így a nyári táborozás lehetőséget biztosíthat ezen csoportok számára a településünk és a környék megismerésére. Célcsoportként így a nehezebb körülmények között élő családok gyermekeit nevezzük meg, de e mellett a családok is célkeresztben vannak, a lassabb tempóban haladó, nézelődő, gyermekekkel együtt utazók tekintetében.

A kapcsolatot fel kívánjuk venni a bringakörút hivatalos oldalát működtető Balatonkőr Sportegyesülettel, a turisztikai irodákkal és a siófoki kerékpáros vállalkozásokkal is felvesszük a kapcsolatot, valamint terveink között szerepel, hogy a későbbiekben pecsétponttá váljunk,

ahol kedvezményesen fogyaszthat a teljesítménytúrázó. Fontosnak tartjuk továbbá, hogy településünkéről légi felvétel (drón), programjainkról jó minőségű videófelvétel készüljön, melyeket szintén megjelentetünk online felületeinken.

A falusi vendéglátás, táboroztatás fejlesztését egyfelől a régi kultúrházban vendégfogadásra alkalmas szálláshely és a 020-as házaknál a meglévő épületeink fejlesztésével, sátorozásra, kempingezésre alkalmas terület létrehozásával, másfelől az e területhez kapcsoló, szálláshelyeket teremtő, étkezési lehetőséget nyújtó vállalkozások pártolásával és népszerűsítésével kívánjuk elérni.

Som turisztikai vonzerejének növekedését az épített környezet fejlesztésével képzeljük el. Fontosnak tartjuk a 020-as házaknál a meglévő sportpálya, színpad, a parkok, játszóterek, hirdetőtáblák folyamatos karbantartása mellett további fejlesztések valósuljanak meg, mely tovább fokozza a településünk utáni érdeklődést.

A közösségi programok szervezése és propagálása mellett – alternatív lehetőségként – a gyalogos természetjárást és a különböző tematikájú táborok szervezését, lebonyolítását is népszerűsíteni kívánjuk. Két turistaútvonal található községünk közelében: egy piros sávjelzésű regionális jelentőségű és egy sárga sávjelzésű helyi jelentőségű vándorút, melyek ellenőrzésében, fenntartásában, javításában részt kívánunk vállalni. Ennek érdekében az érintett utak kezelőivel és a Magyar Természetjáró Szövetséggel is felvesszük a kapcsolatot.

3.9 Közösség, közösségi élet

Községünkben – a 2019-es adatok és közigazgatási állapot szerint – 659 fő belterületen, 48 fő külterületen él; a lakóépületek száma 266. Som népessége demográfiai szempontból öregedőnek tekinthető, bár az utóbbi években egyre kevesebb eladó lakóingatlan került eladó státuszba. Hazánk többi településéhez hasonlóan az idősebb korúak aránya emelkedik, a lakosság szám alakulását figyelembe véve megállapítható, hogy településünket egyelőre nem érinti az elnéptelenedés folyamata, hiszen jelenleg is jelentősszámú tíz év alatti kisgyermek cseperedik a faluban. Fontos kiemelni, hogy az állásban lévők – a megfelelő szolgáltatásoknak és közlekedésnek köszönhetően – szívesen ingáznak a lakóhelyük és munkahelyük között. A fő problémát e tekintetben a fiatal generáció – főképp külföldre való – elvándorlásában látjuk.

Lakóink nemzetiségi kötődése – a 2011-es népszámlálási adatok időpontjában – a következő volt: magyarnak 90,2%, cigánynak (romának) 8,3%, németnek 2,8%, románnak 0,8%, horvátnak 0,4%, örménynek 0,1%, valamint 2,3% egyéb, nem hazai nemzetiségűnek vallotta magát, 9,5% nem nyilatkozott. A lakók vallási összetétele – a 2011-es népszámlálási adatok

szerint – a következőképp alakult: római katolikusnak 41,3%, reformátusnak 17,3%, evangélikusnak 1,6%, egyéb vallási közösséghez, felekezethez tartozónak 2 %, vallási közösséghez, felekezethez nem tartozónak 16,5% vallotta magát, 21,4% nem kívánt válaszolni.¹³

Településünkön több civil szervezet működik: az „EGYSÉGES SOMÉRT” Alapítvány, a „SOMI POLGÁRŐR” Egyesület, a „SIÓFOK-SOM POLGÁRŐR” Egyesület, és a Vöröskeleszt helyi szervezete és a Nyugdíjasok klubja.

A közösségi életet az Önkormányzat és a civil szervezetek közösen szervezik. Programjaink főként a községünk szülöttjéhez (koszorúzás, alkotótábor), a nemzeti és családi ünnepekhez, világnapokhoz (karácsony, húsvét, gyermeknap, idősek napja, október 23., március 15.) köthető, és tradicionális programjaink (falunap, farsang, locsolás, szüret és bálók), valamint egyéb, egészséggel összefüggő rendezvények (véradások, kirándulások) alkotják.

Községünk – a 2003-as kapcsolatfelvétel után – 2017-ben testvértelepülési megállapodást kötött a kárpátaljai, beregszászi járásban lévő Sommal, az ~1400 lelket számláló településsel.

➤ **Fejlesztési irányok**

Felelős testületként fontosnak tartjuk, hogy a fejlesztések tervezése és megvalósítása a lakosság teljes támogatását élvezze, és ezzel elősegítsük a fiatal generáció elvándorlásának megállítását és fokozzuk a letelepedési kedvet.

Eltökélt célunk, hogy képviselő-testületünkől a hozzánk fordulók mindenkor egyenlő bánásmódot, empátiát, elfogadást, megértő figyelmet, nyitottságot és segítő hozzáállást tapasztaljanak. Kiemelten figyelünk továbbá a nemzeti és etnikai kisebbségek jogainak érvényesülésére, és elősegítjük az egészséges életmód feltételeit úgy, hogy fokozottan figyelünk a gyermekekre, a szépkorúakra és a hátrányos szociális helyzetben lévőkre. Biztosítani kívánjuk továbbá – mind a Községi házban, mind a 020-as házaknál – a sporttevékenységhez szükséges helyet, pártolunk minden mozgással kapcsolatos csoportot és programot.

A közösségépítés terén fontos feladatunk, hogy közelítsük egymáshoz az itt élők eltérő gondolkodásmódját, véleményét a kultúráról, vallásról, történelemlről és az érték fogalmáról, változtassunk a pesszimista mentalitáson, a változáshoz való elutasító hozzáálláson. Mindezt asszertív kommunikációval, a civilek támogatásával, valamint inkluzív környezetben megvalósuló közösségi programok szervezésével szeretnénk elérni.

¹³ http://www.ksh.hu/apps/hntr.telepules?p_lang=HU&p_id=04127 (Letöltés ideje: 2020. január 18.)

A közösségi élet szervezését továbbra is a civil szervezetek bevonásával képzeljük el. E tekintetben különösen a Vöröskereszt helyi szervezetére támaszkodhatunk, akik – áldozatos munkájuknak és aktív szerepvállalásuknak köszönhetően – rendezvényeink lebonyolításában mindig segítő kezet nyújtanak.

Az eddig megszervezésre kerülő programok közül a jövőben is meg kívánjuk rendezni mindegyik eseményt, de a programpalettát bővíteni kívánjuk. Szeretnénk a régi-új tradicionális rendezvényeket (májusfaállítás, búcsú és bál, böllérnap, húsvéti locsolkodás, adventi számkereső és bál) életre hívni.

A Somi falunap, valamint a Somból Elszármazottak Baráti Körének Találkozója tekintetében széles körű vitát kezdeményezünk azért, hogy a településünk születésnapján megszervezett programok valóban a közakaratot, a faluban élők ünnepről való elképzelését tükrözzék. Önkormányzatunk célja, hogy a nagyszabású és színvonalas rendezvényt elsősorban az itt élőknek és az itt élőkért rendezze meg, nem kizárva, sőt várva azon vidéki látogatókat akik kíváncsiak a rendezvényeinkre és településünkön költenek.

Községünk testvértelepülési kapcsolatát a továbbiakban is ápolni kívánjuk, ezért kiemelt rendezvényeinkre meghívjuk küldöttségüket, valamint – lehetőségeink szerint – támogatjuk a Kárpátalján élő somi testvéreinket.

3.10 Kommunikáció

Az Önkormányzat lakossággal történő kommunikációja közvetlen módon (hivatali fogadóórák, közmeghallgatások, lakógyűlések) és közvetett módon (önkormányzati honlap, hirdetőtáblák, szórólapok) valósult meg.

➤ Fejlesztési irányvok

Kötelezőnek érezzük – az eddigi csatornákat is folyamatosan kihasználva –, hogy naprakész, tényszerű, a mai kor kívánalmainak megfelelő tájékoztatást adjunk a lakosság számára, ezért a mai kor vívmányait, a web 2.0 szolgáltatásban rejlő erőt kihasználva települési közösségi oldalt hoztunk létre a Facebook felületén. Fő célunk, hogy aktív online közösséget építsünk.

További tervünk – a turisztikai céljainkat szem előtt tartva –, hogy a későbbiekben egyéb közösségi felületeken is megjelenjünk (Instagram), és még jobban kihasználjuk a közösségi média erejét. Emellett a nyomtatott és elektronikus médiában való rendszeres megjelenésünk érdekében pozitív munkakapcsolatot kialakítására törekszünk a sajtó munkatársaival.

4. ÖSSZEGZÉS

Som Község Önkormányzatának gazdasági, fejlesztési programja két fejezeten keresztül kísérte végig az Olvasót. Először a gazdasági helyzetet, majd a tíz, legfontosabb területhez kapcsolódó fejlesztési irányt bemutatva vázoltuk a jövőre vonatkozó terveinket, elképzeléseinket. Megállapítható, hogy a tíz stratégiai terület közül az infrastruktúra (épített környezet és ellátottság), az idegenforgalom és a közösségépítés területén kívánunk a legeredményesebbek lenni.

Összegzésként elmondható, hogy a mindenkori állami támogatások és pályázati lehetőségek azok, melyek az Önkormányzat lehetőségeit jelentősen befolyásolják, önerőből a további nagyobb volumenű fejlesztésekre minimálisak a lehetőségek, pénzügyi fedezet mérsékelt összegben áll rendelkezésre. Ezen okból saját bevétel megszerzésére – figyelembe véve a helyi vállalkozások és lakosok terheinek lehetőségeit -, illetve pályázati források bevonására van szükség.

Elképzeléseink megvalósítását nem adjuk fel, hisszük, hogy közösen, civil összefogással – alapítványi támogatással, társadalmi munkával – megvalósíthatóak nagyszabású terveink.

Feladatunk fiatalos lendülettel tovább folytatni a megkezdett munkát, építeni, szépíteni szeretett településünket. A jövőre nézve Steve Jobs, amerikai üzletember és feltaláló szavait tűzzük magunk elé útmutatásul:

*„Aki elég őrült ahhoz, hogy elhiggye,
hogy meg tudja változtatni a világot,
az meg is teszi.”¹⁴*

Som, 2025. február 27.

Som Község Önkormányzatának Képviselő-testülete nevében

Kovács Szilveszter
polgármester

¹⁴ <https://www.citatum.hu/idezet/118050> (Letöltés ideje: 2020.február 9.)

Jóváhagyva Som Község Önkormányzata Képviselő-testületének 24/2025. (II. 27.) önkormányzati határozatával.